

Minister Zdrowia

Warszawa,

2017-02-01

NSK.0762.1.2017

Pan
Maciej Hamankiewicz
Prezes
Naczelnej Rady Lekarskiej

odpowiadając na pismo z dnia 9 grudnia 2016 r., znak: NRL/ZRP/WII/942/2137/16 w sprawie podjęcia prac legislacyjnych związanych z uregulowaniem zasad udzielania świadczeń z zakresu medycyny estetycznej ograniczając ich wykonywanie wyłącznie przez lekarzy, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

W świetle przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o *działach administracji rządowej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, z późn.zm.) dział zdrowie obejmuje zawody medyczne.

W związku z powyższym, w gestii ministra właściwego do spraw zdrowia leży m.in. prowadzenie spraw związanych z wykonywaniem zawodów medycznych. Jednym z kluczowych zadań, które obejmuje dział zdrowie jest prowadzenie spraw dotyczących ochrony zdrowia i zasad organizacji opieki zdrowotnej. Natomiast osoby uprawnione do wykonywania zawodu medycznego, w świetle obowiązujących przepisów posiadają uprawnienia do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, które zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 kwietnia 2016 r. o *działalności leczniczej* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638, z późn. zm.), są działaniami służącymi zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz innymi działaniami medycznymi wynikającymi z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania.

W odniesieniu do zawodu technika usług kosmetycznych informujemy, iż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2016 r. poz. 7), ministrem właściwym dla ww. zawodu jest minister właściwy do spraw gospodarki. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. z 2012 r. poz. 184, z późn. zm.), celem kształcenia w tym zawodzie jest przygotowanie do pracy w gabinetach kosmetycznych, gabinetach odnowy biologicznej oraz w firmach kosmetycznych. Natomiast zadania zawodowe, do których wykonywania powinien być przygotowany absolwent kształcenia w ww. zakresie, związane są w szczególności ze stosowaniem zabiegów z zakresu kosmetyki pielęgnacyjnej, upiększającej, jak również udzielaniem porad z zakresu kosmetyki zachowawczej i zdobniczej. Należy jednakże zauważyć, iż wykonywanie zawodu technika usług kosmetycznych nie obejmuje działań związanych z udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej.

Odnosząc się do kwestii dotyczącej zawodu kosmetologa, należy zauważyć, iż kwalifikacje do wykonywania tego zawodu uzyskuje się w systemie szkolnictwa wyższego na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Według standardów kształcenia na przedmiotowym kierunku, w oparciu o które realizowane było kształcenie do roku akademickiego 2012/2013 (załącznik nr 58 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie *standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki* (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm. – akt archiwalny), absolwent ww. studiów powinien posiadać umiejętności posługiwania się wiedzą ogólną z zakresu nauk o zdrowiu oraz wiedzą szczegółową z zakresu kosmetologii. Powinien umieć m.in.: planować rodzaj zabiegu kosmetycznego i stosować kosmetyki zgodnie z rozpoznaniem, wykonywać zabiegi kosmetyczne, pielęgnacyjne i upiększające, z uwzględnieniem wskazań i przeciwwskazań, prawidłowo odczytywać skład kosmetyku i ustalać jego zastosowania, jak również **ściśle współpracować z lekarzem dermatologiem** w zakresie pielęgnacji skóry zmienionej chorobowo oraz organizować i prowadzić gabinet kosmetyczny. Należy zauważyć, iż standardy kształcenia m.in. dla kierunku kosmetologia zostały zderegulowane, a zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.), nie określa się

standardów kształcenia dla kierunku kosmetologia, standardy kształcenia określa się wyłącznie dla kierunków studiów lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa oraz analityka medyczna/medycyna laboratoryjna.

Kompetencje kosmetologów powinny więc wynikać z osiągniętych w trakcie studiów efektów kształcenia, jednakże brak jest odrębnego aktu prawnego regulującego zakres uprawnień tej grupy zawodowej. Przede wszystkim należy podkreślić, że kosmetolodzy nie zostali ujęci także w przepisach prawnych regulujących udzielanie świadczeń zdrowotnych.

W związku z powyższym należy mieć na względzie, iż pomimo realizacji w trakcie kształcenia w ww. zawodach pewnych treści z zakresu nauk medycznych, zarówno kosmetolog, jak i technik usług kosmetycznych nie są zawodami medycznymi.

W kwestii dotyczącej kwalifikacji osób uprawnionych do wykonywania zabiegów polegających na wstrzykiwaniu kwasu hialuronowego, czy toksyny botulinowej informuję, iż podzielałam przekazane nam stanowiska ekspertów w tym zakresie (m.in. prof. Andrzeja Kaszuby, który pełnił funkcję konsultanta krajowego w dziedzinie dermatologii i wenerologii oraz Polskiego Towarzystwa Chirurgii Plastycznej, Rekonstrukcyjnej i Estetycznej), zgodnie z którymi zabiegi tego rodzaju powinny być wykonywane przez lekarzy, jako przedstawicieli grupy zawodowej legitymującej się specjalistycznym zakresem wiedzy teoretycznej i praktycznej. Takiego zakresu wiedzy, jaki posiadają lekarze, nie uzyskują bowiem ani absolwenci studiów na kierunku kosmetologia, ani absolwenci szkół policealnych kształcących w zawodzie technika usług kosmetycznych, ani tym bardziej uczestnicy różnego rodzaju kursów kosmetycznych.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od ww. ekspertów, kwas hialuronowy stosowany jest do wstrzyknięć ze wskazań terapeutycznych (np. w przypadku refluksu pęcherzowo – moczowego), a także wskazań estetycznych związanych z nawilżaniem, rewitalizacją skóry lub nadawaniem nowych kształtów w obrębie twarzy i różnych okolic ciała. Preparaty do zabiegów wstrzyknięć kwasu hialuronowego są zróżnicowane, dzielą się m.in. według wielkości cząstek, stężenia, rodzaju i stopnia usieciowienia. Jednocześnie należy stwierdzić, iż stosowane techniki iniekcyjne są różnorodne (z użyciem różnego typu igieł i kaniuli), także ilość podawanego preparatu do wstrzyknięć, w tym m.in. kwasu hialuronowego, może się wahać od ułamka 1 ml do kilkuset ml jednorazowo. W ocenie ww. ekspertów pomimo, iż preparaty do iniekcji używane m.in. w medycynie estetycznej są powszechnie uznawane za bezpieczne, ich

wstrzykiwanie, zwłaszcza w obrębie twarzy, może powodować poważne powikłania, np. infekcje, martwicę, blizny, zator naczyń, czy utratę wzroku. Każdy bowiem zabieg wstrzyknięcia np. kwasu hialuronowego, wiąże się z uszkodzeniem bariery skóry i kontaktem z krwią. Ponadto, oprócz kwestii dotyczącej posiadania odpowiednich kwalifikacji przez osoby przeprowadzające zabiegi medycyny estetycznej polegające na podawaniu np. kwasu hialuronowego, czy toksyny botulinowej, eksperci wskazują na konieczność zapewnienia realizacji ww. zabiegów w pomieszczeniach spełniających wymagania sanitarne przewidziane dla gabinetu zabiegowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2015 r. poz. 464, z późn. zm.), wykonywanie zawodu lekarza polega przede wszystkim na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, w szczególności: badania stanu zdrowia, udzielania porad lekarskich, a także wydawania opinii i orzeczeń lekarskich. W związku z powyższym czynności te zastrzeżone są dla zawodu lekarza. Jednocześnie informujemy, iż załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. *w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko - dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa* (Dz. U. z 2012 r. poz. 631) - *Standardy kształcenia dla kierunków studiów: Kierunek lekarski. Jednolite studia magisterskie*, określa zakres wiedzy i umiejętności absolwenta kierunku lekarskiego uwzględnione w dziale III ww. załącznika, jako szczegółowe efekty kształcenia:

- w części B. *Naukowe podstawy medycyny* (poz.B.W22) - zna procesy takie jak: cykl komórkowy, proliferacja, różnicowanie i starzenie się komórek, apoptoza i nekroza oraz ich znaczenie dla funkcjonowania organizmu; (poz. B.W25) – zna czynność i mechanizmy regulacji wszystkich narządów i układów organizmu człowieka, w tym układu: krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowego i powłok skórnych oraz rozumie zależności istniejące między nimi; (poz.B.W28) - zna mechanizmy starzenia się organizmu,
- w części E. *Nauki kliniczne niezabiegowe* zawiera treści określające wiedzę absolwenta ww. kierunku (poz. E.U14) - rozpoznaje stany bezpośredniego zagrożenia życia; (poz. E.U17) - przeprowadza analizę ewentualnych działań niepożądanych poszczególnych leków oraz interakcji między nimi; (poz. E.U29 lit. e) - wykonuje podstawowe procedury i zabiegi lekarskie, w tym m.in.: wstrzyknięcia dożylnie, domięśniowe i podskórne; (poz. E. U 30 lit. g i h) - asystuje przy

przeprowadzaniu następujących procedur i zabiegów lekarskich, w tym m.in. testach naskórkowych, próbach śródskórnych i skaryfikacyjnych oraz interpretuje ich wyniki; (poz. E.W33) – zna podstawowe cechy, uwarunkowania środowiskowe i epidemiologiczne najczęstszych chorób skóry człowieka.

Z powyższego wynika, że absolwenci kierunku lekarskiego w procesie kształcenia przeddyplomowego są w szerokim zakresie przygotowywani do działań związanych ze znajomością procesów zachodzących w organizmie, użyciem leków, naruszeniem ciągłości tkanek, wystąpieniem objawów niepożądanych i interakcji, a także w zakresie postępowania w nagłym zagrożeniu zdrowotnym.

W dalszej kolejności szczegółowa wiedza i umiejętności nabywane są w drodze szkolenia specjalizacyjnego, w szczególności pogłębiane są one w procesie odbywania specjalizacji w dziedzinie chirurgii plastycznej. Zatwierdzony przez Ministra Zdrowia program modułu specjalistycznego w zakresie chirurgii plastycznej pozwala na uzyskanie, zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną, szczególnych kwalifikacji zawodowych związanych również z chirurgią estetyczną wykonywaną w obrębie głowy i szyi, kończyn górnych, piersi, brzucha, kończyn dolnych.

Warunki udzielania i zakres oraz zasady i tryb finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 z późn.zm.), zwana dalej „ustawą o świadczeniach” oraz wydane na jej podstawie tzw. rozporządzenia koszykowe.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego (Dz. U. z 2016 poz. 694 z późn.zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (Dz. U. z 2016 poz. 357 z późn.zm.) **zabiegi chirurgii plastycznej lub zabiegi kosmetyczne są świadczeniami gwarantowanymi wyłącznie, jeżeli są udzielane w przypadkach będących następstwem wady wrodzonej, urazu, choroby lub następstwem ich leczenia.**

Definicja świadczenia gwarantowanego została określona w ustawie o świadczeniach, zgodnie z którą jest to świadczenie opieki zdrowotnej finansowane w całości lub współfinansowane ze środków publicznych na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o świadczeniach. Z kolei pojęcie „świadczenie opieki zdrowotnej” jest pojęciem szerokim i obejmuje świadczenie zdrowotne, świadczenie zdrowotne rzeczowe i świadczenie towarzyszące.

Należy zwrócić uwagę, że zmiana definicji świadczenia zdrowotnego zawartej w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618 z późn.zm.) wiązałaby się również ze zmianą definicji w przepisie art. 5 pkt 40 ustawy o świadczeniach, zgodnie z którą świadczenie zdrowotne jest to działanie służące profilaktyce, zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działanie medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich udzielania. Należy uznać, że zabiegi chirurgii plastycznej lub zabiegi kosmetyczne wpisują się w element definicji świadczenia zdrowotnego, bowiem są to świadczenia służące poprawie zdrowia.

W związku z powyższym, mając na uwadze konieczność dokonania międzyresortowych uzgodnień, a także dokonania analizy prawnej w omawianym zakresie, uprzejmie informuję, że zostaną podjęte stosowne działania. Dziękując za przekazane stanowisko i konkluzje ufam, że weźmiecie Państwo razem z Ministrem Zdrowia udział w planowanych rozmowach z ministrem właściwym do spraw edukacji i ministrem właściwym do spraw gospodarki dotyczących zakresu uprawnień kosmetologa i technika usług kosmetycznych.

Z wyrazami szacunku

upoważniona
MINISTRA ZDROWIA
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pinkas